padně, kde notářská agenda je slabá; to platí na př. u protestace směnek, kde jen účelnou organisací práce dá se docíliti, aby příjmy z agendy této kryly režii, a poskytly notáři určitý zisk. Vzhledem na značnou část agendy, kterou každé notářství bezplatně musí vykonávati (úmrtní zápisy a t. d.), zejména v agendě pozůstalostní, a na přísné stavovské povinnosti, které notáři jsou uloženy v ohledu výběru agendy, jest nutno bráti zřetel k tomu, aby každé notářství mělo materielní podklad, aby notář nebyl nucen vyhledávati agendu všemi prostředky, k čemuž bohužel značná část právních zástupců jest nucena.

Jasnější stránky v životě notářském se ukázaly v tom směru, že spolupráce s kolegy slovenskými se utužuje, stavovské vědomí mezi notáři a kandidáty slovenskými proniká a společně snaží se požadavky své uplatňovati, ba i s kolegy německými hledány jsou styčné body, o nichž může býti jednáno.

Buďme si vědomi svého úkolu, plňme přesně své povinnosti, služme ochotně a vlídně potřebám obecenstva, buďme k sobě přísní a kritičtí, a překonáme bezpečně nynější neutěšenou dobu.

Dr. Hugo Henych:

Disposice vlastníka nemovitosti se zákonným právem zástavním.

Zabýval jsem se v posledním čísle tohoto časopisu zajímavou otázkou, vztahuje-li se disposiční právo vlastníka nemovitosti též na exekuční právo zástavní a dospěl jsem ke konklusi, že ano. Doplňkem k oné otázce jest třeba si ještě vyjasniti, zdali se disposice vlastníka vztahuje též na exekuční právo zástavní ve prospěch nároků veřejnoprávních.

Nároky veřejnoprávní, jako daně, různé dávky a poplatky, příspěvky veřejným pojišťovnám atd. bývají často podkladem nuceně zřízeného práva zástavního a jest proto pro praksi velice důležitou otázkou, mohou-li i taková exekuční práva zástavní býti vhodným podkladem pro hypotekární disposice vlastníka nemovitosti dle §§ 33, 37 a 38 III. dílčí novely. K rozřešení této otázky jest třeba míti na mysli zvláštní povahu veřejného nároku a uvědomiti si, čím se exekuční právo zástavní pro takový nárok liší od práva zástavního, vzniklého z poměru soukromoprávního. Nutno především uvážiti, že veřejnoprávní nároky, které zde přicházejí v úvahu, jsou druhu dvojího:

První skupinu tvoří nároky, jimž přísluší zákonné právo zástavní na nemovitosti. V této skupině můžeme dále rozeznávati dva pododdíly, a to takové nároky, které mimo uvedeného zákonného práva zástavního požívají ještě t. zv. práva přednostního, a ostatní, jimž takové právo přednostní nepřísluší.

Druhou skupinu pak tvoří nároky, jimž nepřísluší ani zákonné právo zástavní, ani právo přednostní a které se uspokojují podle běžného pořadí, pokud byly zaknihovány, tedy tak, jako pohledávky resp. zástavní práva soukromoprávní.

I. Chci se především zabývati onou první skupinou:

Co se týče práva přednostního, jako takového, jest nepochybno, že jim pro mimořádnou a speciální povahu vlastník nemovitosti podle III. d. n. disponovati nemůže a není také v zákoně pro opačný názor nejmenší opory. Právo toto jest právním institutem sui generis, který se pouze některými svými účinky podobá právu zástavnímu.

Jest tedy pouze rozhodnouti otázku vztahuje-li se disposice vlastníka na zákonné právo zástavní jako takové.

Zákonné právo zástavní vzniká zcela automaticky ze zákona a eventuální knihovní zápis má jen význam deklaratorní, nikoliv však konstitutivní. Velká většina těchto nároků jest mimo to opatřena zvláštním právem přednostním, což znamená, že nároky tyto musí býti uspokojeny přede všemi nároky soukromoprávními, i kdyby zástavní právo pro ně ze zákona vzniklé z pozemkové knihy patrno nebylo. Zápis v pozemkové knize má zde jen ten praktický význam, aby se časově omezenému právu přednostnímu zachovalo po určité době aspoň pořadí knihovního zápisu.

Že se disposiční právo vlastníkovo na takové druhy pohledávek vztahovati nemůže, vyplývá již z hospodářské újmy, která by v kladném případě z jednání vlastníkova vznikla zadnějším hypotekárním věřitelům a která jistě nebyla úmyslem zákonodárcovým. Jest totiž myslitelným na př. případ, že finanční erár zruší exekucí vedenou nuceným zřízením práva zástavního pro pohledávku takového druhu, aniž by pohledávka materielně zanikla. Kdyby majitel nemovitosti v takovém případě tímto pořadím disponoval a vložil nové právo zástavní v téže výši, nemohlo by to býti na úkor materielně ještě existující přednostní a zakonné pohledávky fin. eráru. Následkem toho byli by zadnější hypotekární věřitelé ohromně poškozeni, neboť pohledávka jim předcházející by se při ev. dražbě doslova zdvojnásobila tím, že by jim mimo nezapsanou přednostní pohledávku fin. eráru předcházelo ještě zástavní právo pro novou soukromoprávní pohledávku vlastníkem nemovitosti v onom pořadí zřízenou.

Již z těchto praktických, zákonodárcem jistě nezamýšlených důsledků vysvítá, že disposiční právo vlastníkovo se na zástavní právo pro veřejné pohledávky s přednostním právem zástavním vztahovati nemůže.

II. Disposice vlastníka se však nemůže vztahovati ani na veřejnoprávní nároky, požívající zákonného práva zástavního bez práva přednostního. Jedná se tu o nedoplatky určitou dobu přesahující, jimž teprve knihovní zápis zaručuje určité pořadí. Avšak i takové právo zástavní vzniká ze zákona a ačkoliv bez knihovního vkladu přichází k uspokojení až po všech soukromých věřitelech, v jejichž prospěch vázne na nemovitosti zapsané právo zástavní, přece jen mu přísluší určitá přednost před nedoplatky ze soukromoprávních pohledávek, jak vyplývá z §u 217 ex. ř. Tedy i v tomto případě by mohl vlastník nemovitosti svou disposicí poškoditi zadnější věřitele a nedoplatky jim předcházející takřka zdvojnásobiti.

III. Přicházíme nyní ke druhé skupině nároků veřejnoprávních, t. j. takových, které nepožívají ani zákonného práva zástavního ani práva přednostního, jako n. př. daně uložené určité

osobě a požívající pouze vloženého práva zástavního v určitém pořadí. Rozřešení otázky vlastnické disposice u tohoto druhu pohledávek jest snadné a jest jasno, že disposice pořadím takového práva zástavního, které se nikterak neliší od zástavního práva zřízeného na základě nároku soukromoprávního, nemůže býti vlastníku nemovitosti zakázána. Chybí zde také jakákoliv možnost poškození zadnějších věřitelů, jak tomu bylo u nároků náležejících do skupiny prvé. Takové právo zástavní jest tedy posuzovati stejně jako jiná práva zástavní, zřízená exekuční neb smluvní cestou na základě poměru soukromoprávního.

IV. Se shora uvedeného tedy vyplývá, že ustanovení III. dílčí novely, pokud opravňují vlastníka nemovitosti k určitým knihovním disposicím, se vztahují zásadně jak na zástavní právo smluvní, tak i exekuční, nikoliv však na zástavní právo exekuční, vzniklé z takového nároku veřejnoprávního, jemuž přísluší zákonné právo zástavní, ať již s právem přednostním či bez něho.

Ustanovení III. dílčí novely předpokládají tedy určité a pevné pořadí a nemohou se tudíž vztahovati na zástavní práva, která pro svou mimořádnou povahu takové evidence a stability postrádají. Odporovalo by to zásadám ovládajícím naše právo knihovní, zejména principu publicity v užším slova smyslu a principu speciality.

V Jevíčku 27. dubna 1931.

Nálezy nejvyššího správního soudu ve věcech finančních.

5684.

Poplatek ze smlouvy postupní — z uznání dluhu.

Poplatek vkladní: I. Prohlášení dlužníkovo v postupní listině, že uznává za svůj pravý dluh určitou částku jako zápůjčku, poskytnutou jemu záložnou, jejíž valuta byla touto záložnou vyplacena bance na úhradu její pohledávky z poskytnutých zápůjček vyčerpáním úvěru, povoleného dřívějším majitelům postoupené reality a na ní zástavním právem zajištěného, podléhá poplatku dle II. stupnice hodnoty této skutečné pohledávky ve smyslu saz. pol. 19/101 I A n/ popl. zák. — II. Knihovní zápis převodu zástavního práva za pohledávku, zapsaného ve prospěch určité osoby, na osobu jinou jest podroben vkladnímu poplatku.

(Nález z 11. března 1931 č. 3608.)

Prejudikatura: K I. Boh. F 1472/23, 2038/24, 2098/24, 4208/28.

5700.

Poplatek převodní — ze smlouvy opční (Slovensko): Smlouvy opční, t. j. takové smlouvy, jimiž někdo nabude nebo si zabezpečí nějakou nemovitost za účelem rozprodeje po částech nebo v celku takovým způsobem, že vlastník je povinen odevzdati nemovitost buď jemu nebo třetí osobě, jím určené, podléhají podle § 61 odst. 2 zák. čl. XI/1918 poplatku, stanovenému pro smlouvy kupní, tedy poplatku převodnímu.

(Nález z 19. března 1931 č. 4300.)

5706.

Poplatek nemovitostní (odpis, vrácení). — Řízení správní: I. Dvouletá lhůta pro podání žádosti za vrácení nebo odpis nemovitostního poplatku, vyměřeného ze zděděné nemovitosti, podle § 39 odst. 2 cís. nař. č. 278/1915 jest lhůtou propadnou, jejíž dodržení jest jednou z podmínek pro odpis nebo vrácení poplatku ve smyslu tohoto zákonného předpisu; vyhověl-li úřad žádosti, podané po uplynutí zákonné lhůty, může své rozhodnutí (buď sám nebo úřad jemn nadřízený) jako zákonu odporující odvolati a poplatek eventuelně již vrácený opět předepsati, pokud by tomu nebránilo promlčení práva státu opravovati předpis poplatků dle § 3 zák. č. 31/1878. — II. Výrok finančního úřadu dávající straně k podání žádosti za odpis poplatku podle § 39 odst. 2 cís. nař. č. 278/1915 jinou lhůtu než v tomto předpise stanovenou, může jakožto zákonu odporující úřadem býti odvolán a nemůže tedy pro stranu založiti neodvolatelný subjektivní právní nárok na to, aby taková žádost, podaná až po lhůtě zákonem stanovené, byla projednána jako žádost v této lhůtě podaná.

(Nález z 23. března 1931 č. 11.426/28.)

5707.

Poplatek ze smlouvy disoluční: Soudní smír, v němž se jedna strana zavázala druhé straně k určitým plněním z důvodu zrušení společného podniku, mohl úřad zpoplatniti jako smlouvu o zrušení veřejné obchodní společnosti, když podle písemné informace, podepsané oběma stranami, byla mezi nimi již dříve uzavřena veřejná obchodní společnost.

(Nález z 23. března 1931 č. 4317/29.)

5710.

Poplatek listinný: I. Písemné prohlášení, jehož pravým a skutečným účelem jest jen osvědčení souhlasu dotyčných subjektů se zápisem potřebných knihovních poznámek ohledně převodu várečného práva s určitého domu na jiný dům a v němž se mluví o prodeji várečného práva — jehož cena také neuvedena přímo ani nepřímo, jen narrativně, nelze zpoplatniti jako listinu o kupní smlouvě. — Podle § 49 popl. zák. lze určovati jen základ pro vyměření poplatku v případech, kde zásadní poplatková povinnost určitého právního jednání nebo právní listiny jest již najisto postavena, nelze však z předpisu toho nijak dovoditi, že by také listina, v níž není uvedena ani přímo trhová cena za určitý převáděný předmět, osvědčovala projev vůle stran co do smluvené trhové ceny a tak byla poplatnou právní listinou o kupní smlouvě.

(Nález z 23. března 1931 č. 21.032/29.)

5726.

Poplatek listinný (ze stavební smlouvy): Samo písemné přijetí nabídky podléhá poplatku jako listinné osvědčení právního jednání, při čemž okolnost, že je podepsáno pouze jednou stranou, je v ohledu poplatkovém bez právní relevance.

(Nález z 15. dubna 1931 č. 5574.)

5809.

Daň z obohacení (darovací): Podle ustáleného názoru teorie i praxe je věcným obsahem povinnosti rodičů vůči dětem, založené §em 141 o. z. o., poskytování prostředků k opatření výživy, oděvu, bytu a ostatních potřeb životních v poměru přiměřeném stavu a jmění rodičů; nárok dětí plynoucí z této povinnosti, jest odvislý od zjištění, že děti samy těchto prostředků nemají a že si jich také samy nemohou opatřiti;